

UOT 33.338

Mətin Mirzəyev

Bakı Biznes Universiteti, magistrant

metin_mirzoyev@mail.ru

Elmi rəhbər: A.V.İsgəndərova

Bakı Biznes Universiteti, i.ü.f.d.dos.

DAĞLIQ ŞIRVAN İQTİSADI RAYONUNDA MƏŞĞULLUĞUN GÖSTƏRİCİLƏRİ

Xülasə

Müasir bazar iqtisadiyyatı şəraitində məşğulluq, hər bir ölkənin sosial-iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayır. Bu məqalədə, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda əmək bazarının vəziyyəti və məşğulluq göstəriciləri təhlil edilmişdir. Məşğulluq, yalnız əmək qabiliyyətli əhəlinin öz şəxsi problemi deyil, həm də dövlətin və cəmiyyətin iqtisadi və sosial inkişafının təməlini təşkil edən mühüm bir məsələnin məzmununu təşkil edir.

Metodologiya – məşğulluq yanaşmaları əmək bazarının cari vəziyyətini və məşğulluq səviyyəsini ölçmək üçün rəsmi dövlət statistikasına, əhəlinin məşğulluq göstəriciləri və işsizlik səviyyəsi analiz edilmişdir. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda məşğulluğun artırılması və əmək bazarının inkişafı üçün optimal strategiyaların müəyyənləşdirilməsinə imkan yaradır.

Məqalənin məqsədi Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda əmək bazarının təhlili məşğulluq səviyyəsinin bölgənin iqtisadi potensialı, infrastruktur inkişafı və investisiya cəlb ediciliyi ilə sıx bağlı olduğunu ortaya qoyur. Regionda məşğulluğun əsas dayaqları kənd təsərrüfatı, xidmət sektoru və kiçik sahibkarlıq fəaliyyətləridir. Lakin sənaye istehsalının zəif olması və müasir texnologiyaların tətbiqindəki gecikmələr əmək bazarında problemlər yaradır. Dövlət tərəfindən işsizliyin azaldılması və məşğulluğun artırılması məqsədilə subsidiyalar, təlim proqramları və yerli istehsalın dəstəklənməsi kimi addımlar atılır. Regionun əmək bazarının sabit inkişafı üçün yerli resursların səmərəli istifadəsi və xarici investisiyaların cəlb edilməsi vacibdir. Bu tədbirlər, Dağlıq Şirvanın iqtisadi və sosial rifahını gücləndirməyə yönəlib.

Tədqiqatda qiymətləndirmə nəticəsi olaraq, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda məşğulluğun regional fərqlilikləri, sosial və iqtisadi şərtlərin əmək bazarına təsiri araşdırılmışdır. Eyni zamanda, müasir məşğulluq siyasətlərinin tətbiqi ilə əmək bazarının çevikliyinin artırılması, işçi qüvvəsinin motivasiyasının yüksəldilməsi və bölgədə iqtisadi aktivliyin stimullaşdırılması məsələləri təhlil edilmişdir.

Araşdırma, innovativ məşğulluq yanaşmalarının iş imkanlarının genişləndirilməsi və yerli iqtisadi potensialın gücləndirilməsinə necə töhfə verdiyini ortaya qoymağı hədəfləyir. Dövlətin məşğulluq siyasətində yeni texnologiyaların tətbiqi, təlim proqramları və sahibkarlığın dəstəklənməsi kimi strategiyaların bölgənin sosial-iqtisadi inkişafına təsiri qiymətləndirilmişdir.

Açar sözlər: *Dağlıq Şirvan, rayon, məşğulluq, göstərici*

Giriş

Müasir bazar iqtisadiyyatı şəraitində əmək qabiliyyətli əhəlinin məşğulluğu hər bir ölkənin əsas sosial-iqtisadi problemlərindən biridir. Məşğulluq təkcə əmək qabiliyyətli hər bir insanın şəxsi problemi deyil, həm də bütövlükdə dövlətin və cəmiyyətin problemidir.

Bir qayda olaraq, məşğulluq faydalı əmək fəaliyyətinin bütün növlərini əhatə edir. “Məşğulluq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda deyilir: “Məşğulluq Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının, Azərbaycan Respublikasında yaşayan əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin, bir qayda olaraq, gəlir gətirən və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olmayan fəaliyyətidir” [1].

İstənilən ölkədə məşğulluq səviyyəsinin dəyişməsinə bir çox amillər təsir edir. Məşğulluğun səviyyəsinə xüsusilə iqtisadi, sosial, demoqrafik, texniki və texnoloji amillər,

habelə dövlətin iqtisadi siyasəti, ölkənin tarixi-coğrafi xüsusiyyətləri təsir göstərir. Ona görə də məşğulluğun tənzimlənməsi və səviyyəsinin yüksəldilməsi kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb edir.

Materiallar və Metodlar

İlk olaraq, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda məşğulluq göstəricilərini öyrənmək üçün mövcud ədəbiyyatın və rəsmi statistik məlumatların təhlili aparılmışdır. Bu metod, regionda məşğulluğun vəziyyəti, əmək bazarının inkişaf dinamikası və işsizlik səviyyəsi ilə bağlı mövcud tədqiqatları və nəzəriyyələri araşdırmağa imkan verir. Əsas diqqət kənd təsərrüfatı, xidmət sektoru və kiçik sahibkarlıq sahələrində məşğulluğun strukturuna yönəldilmişdir.

Komparativ tədqiqat metodu ilə Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunun məşğulluq göstəriciləri digər iqtisadi rayonlarla müqayisə olunmuşdur. Bu yanaşma vasitəsilə bölgədəki məşğulluq strukturlarının üstünlükləri və çatışmazlıqları təhlil edilmişdir. Eyni zamanda, inkişaf etmiş regionlardakı əmək bazarı strategiyaları ilə müqayisələr aparılaraq, Dağlıq Şirvanda tətbiq oluna biləcək effektiv məşğulluq siyasətləri müəyyən edilmişdir.

Statistik məlumatların təhlili metodundan istifadə edilərək, məşğulluğun iqtisadi təsirləri ölçülmüş və bu göstəricilərin regionun sosial-iqtisadi inkişafına təsiri qiymətləndirilmişdir. Dövlət tərəfindən məşğulluğun artırılması istiqamətində həyata keçirilən siyasətlərin effektivliyi, subsidiyalar və təlim proqramlarının əmək bazarına təsiri araşdırılmışdır.

Bu metodlar vasitəsilə Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda əmək bazarının mövcud vəziyyəti, inkişaf potensialı və gələcək perspektivləri barədə daha ətraflı və əsaslandırılmış nəticələr əldə edilmişdir.

Təhlil və Müzakirə

Məşğulluq və istehlak səviyyələri problemləri bir-biri ilə əlaqəlidir. İstənilən ölkədə əhalinin ümumi sayı və işçi qüvvəsi, eləcə də onların nisbəti milli gəlirdə istehlak və yığının nisbətində mühüm təsir göstərir. Buna görə də əhalinin sayı, ümumi daxili məhsul (ÜDM), məşğul olanların orta illik sayı, işsizlərin orta illik sayı, orta aylıq hesablanmış əmək haqqı, əhalinin pul gəlirləri və xərcləri dövlətin sosial-iqtisadi siyasətinin ən mühüm göstəriciləri hesab olunur. Regionların iqtisadi inkişaf səviyyəsini əks etdirən vahid integrasiya göstəricisi də inkişaf göstəricisi kimi çıxış edə bilər. Ölkələrarası müqayisələrin beynəlxalq təcrübəsində istifadə olunan belə bir göstərici İnsan İnkişafı İndeksidir (İİİ). İnsan İnkişafı İndeksi üç indeks əsasında hesablanır: doğum zamanı gözlənilən ömür uzunluğu ilə ölçülən sağlamlıq və uzunömürlülük; böyükərlərin savadlılıq səviyyəsi və ümumi qəbul əmsalları ilə ölçülən təhsilə çıxış; adambaşına düşən ÜDM ilə ölçülən layiqli həyat səviyyəsi.

Əhalinin məşğulluğu bütövlükdə ölkə və onun daxilindəki regionlar üçün yüksək sosial-iqtisadi əhəmiyyəti ilə səciyyələnir, çünki o, ictimai faydalı məhsulların istehsalını təmin edir, təkcə əhalinin deyil, bütövlükdə dövlətin rifah səviyyəsinin saxlanmasına və yüksəlməsinə töhfə verir.

İstənilən regionun xüsusən də Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunun iqtisadiyyatının xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla məşğulluq probleminin həllinə kömək edən tədbirlərin işlənilməsi və həyata keçirilməsi region iqtisadiyyatının səmərəli ixtisaslaşması ilə inkişaf potensialından səmərəli istifadəyə və davamlı iqtisadi artıma gətirib çıxarır. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunun sosial-iqtisadi vəziyyətinin spesifik xüsusiyyətləri və iqtisadi artım tempi bir çox amillərlə əvvəlcədən müəyyən edilir.

Cədvəldən də göründüyü kimi Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunun 2015-ci ildə cəmi işçi qüvvəsi 152887 nəfər olub, 2023-cü ildə isə 162700 nəfərə çatıb. Bu, 9813 nəfərlik (təxminən 6,4%) artım deməkdir. 2019-cu ildə azalma müşahidə olunsaydı da (153307 nəfər),

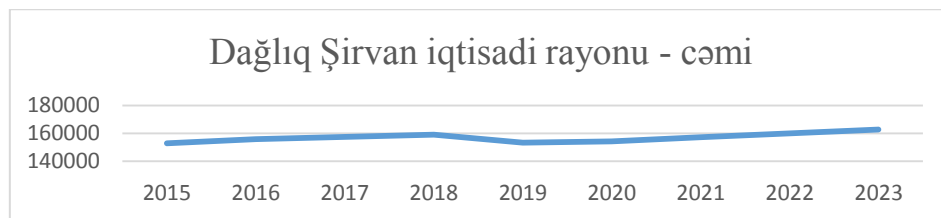
sonrakı illərdə yenidən artım tendensiyası davam edir (Qrafik 1).

Cədvəl 1. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunun işçi qüvvəsinin sayı (ilin sonuna)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu - cəmi	152887	155927	157600	159205	153307	154223	157272	159920	162700
Ağsu rayonu	38902	39739	40117	40687	40762	41010	41885	42473	43133
İsmayilli rayonu	42783	43635	44127	44288	44427	44435	45321	46011	47075
Qobustan rayonu	22508	22910	23279	23639	21094	21302	21827	22362	22673
Şamaxı rayonu	48694	49643	50077	50591	47024	47476	48239	49074	49819

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

Qrafik 1. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunun işçi qüvvəsinin sayı (ilin sonuna)

Mənbə: Cədvəl 1 - ə əsasən müəllif tərəfindən hazırlanmışdır

Ümumilikdə regionda işçi qüvvəsi 2019-cu ildə azalsa da, 2020-dən sonra artım tendensiyası davam edir.

Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu Azərbaycanın mühüm iqtisadi regionlarından biri olmaqla, kənd təsərrüfatı, turizm və sənaye sahələrində inkişaf etməkdədir. Regionun əmək bazarı və məşğulluq səviyyəsi sosial-iqtisadi vəziyyətin mühüm göstəricilərindən biridir. Son illərdə bu iqtisadi rayonda məşğul əhəlinin sayı müxtəlif iqtisadi və demoqrafik amillərin təsiri ilə dəyişmişdir.

Cədvəl 2. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunun üzrə məşğul əhəlinin sayı (ilin sonuna)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu - cəmi	145854	148631	150334	151519	146178	143701	148616	151778	154312
Ağsu rayonu	37180	37953	38439	38790	38994	38377	39758	40474	41193
İsmayilli rayonu	40762	41539	41932	42090	42633	41780	43117	43936	44588
Qobustan rayonu	21513	21878	22174	22444	19721	19297	20166	20791	21144
Şamaxı rayonu	46399	47261	47789	48195	44830	44247	45575	46577	47387

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

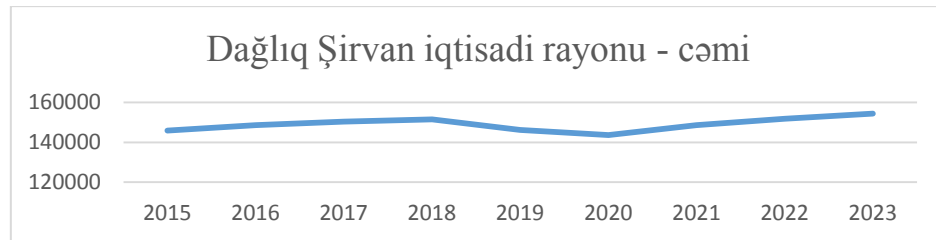
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda məşğul əhəlinin sayı son illərdə dalğalı şəkildə dəyişmişdir. 2015–2018-ci illərdə məşğulluq səviyyəsi artım göstərsə də, 2019 - 2020-ci illərdə ciddi azalma müşahidə olunmuşdur. 2021-ci ildən etibarən isə məşğulluq bərpa olunmağa başlayıb və 2023-cü ildə ən yüksək göstəriciyə çatıb.

2015-ci ildə rayonda 145854 nəfər məşğul idisə, 2023-cü ildə bu rəqəm 154312 nəfərə çatıb. Ümumilikdə, 8458 nəfərlik artım baş verib ki, bu da təxminən 5,8%-lik ümumi artım

deməkdir.

Məşğulluq 2015–2018-ci illərdə mütəmadi olaraq artsa da, 2019-cu ildə kəskin şəkildə azalıb. 2019-cu ildə 5341 nəfərlik, 2020-ci ildə isə 2477 nəfərlik azalma baş verib. Bu dövrdə ümumi məşğulluğun azalması regionda iqtisadi çətinliklər, pandemiya və ya demoqrafik dəyişikliklərlə əlaqələndirilə bilər.

2021-ci ildən sonra isə məşğulluq yenidən artmağa başlayıb. Xüsusilə, 2021-ci ildə 4915 nəfərlik artım baş verib ki, bu da pandemiya sonrası iqtisadi canlanma ilə bağlı ola bilər. 2022 - 2023-cü illərdə əvvəlki illərə nisbətən daha yavaş tempdə artım davam edib (Qrafik 2).

Qrafik 2. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunun üzrə məşğul əhalinin sayı (ilin sonuna)

Mənbə: [<https://www.stat.gov.az/source/labour/>] əsasında müəllif hazırlamışdır

Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda məşğul əhalinin böyük hissəsi kənd təsərrüfatı sahəsində fəaliyyət göstərir. Bu, regionda əkinçilik, heyvandarlıq və balıqçılığın önəmli rol oynadığını göstərir. Lakin rayonlar arasında fərqlər də var.

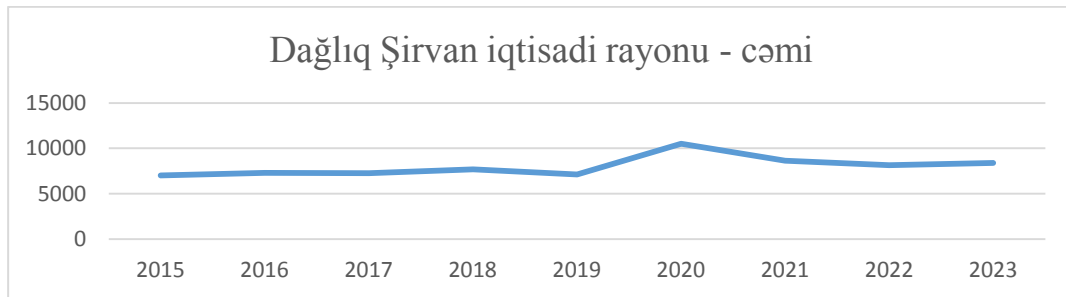
Ağsu rayonu əsasən kənd təsərrüfatı ən çox məşğul olan sahədir (22,5 min nəfər), amma ticarət və nəqliyyat sahələrində də müəyyən bir məşğuliyyət var (3,4 min nəfər). Kənd təsərrüfatı İsmayilli rayonunda da əsas fəaliyyətdir (18,0 min nəfər), amma tikinti sektoru da əhəmiyyətlidir (6,8 min nəfər). Qobustan rayonunda da kənd təsərrüfatı üstünlük təşkil edir (9,5 min nəfər), lakin sənaye və xidmət sahələrində məşğul olanların sayı daha azdır. Kənd təsərrüfatı sektoru Şamaxı rayonunda da dominantdır (19,9 min nəfər), amma tikinti və ticarət sahələrində də müəyyən məşğuliyyət mövcuddur. Ümumilikdə, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda kənd təsərrüfatı sahəsi dominant olsa da, tikinti və ticarət kimi digər sahələr də önə çıxır (<https://www.stat.gov.az/source/labour/>).

Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda 2020-ci ildə işsizlik 10522 nəfərə qədər artmışdır, bu da əvvəlki illərlə müqayisədə əhəmiyyətli bir yüksəlişdir. 2021 - 2022-ci illərdə işsizliyin müəyyən qədər azaldığı görülür, amma 2023-cü ildə işsizlik yenə də artıb (8388 nəfər). Bu, iqtisadi vəziyyətin müvəqqəti olaraq yaxşılaşdığı, amma hələ də yüksək işsizlik səviyyəsinin mövcud olduğunu göstərir (Qrafik 3).

Cədvəl 3. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə işsiz əhalinin sayı

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu - cəmi	7033	7296	7266	7686	7129	10522	8656	8142	8388
Ağsu rayonu	1722	1786	1678	1897	1768	2633	2127	1999	1940
İsmayilli rayonu	2021	2096	2195	2198	1794	2655	2204	2075	2487
Qobustan rayonu	995	1032	1105	1195	1373	2005	1661	1571	1529
Şamaxı rayonu	2295	2382	2288	2396	2194	3229	2664	2497	2432

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

Qrafik 3. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə işsiz əhəlinin sayı**Mənbə:** <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

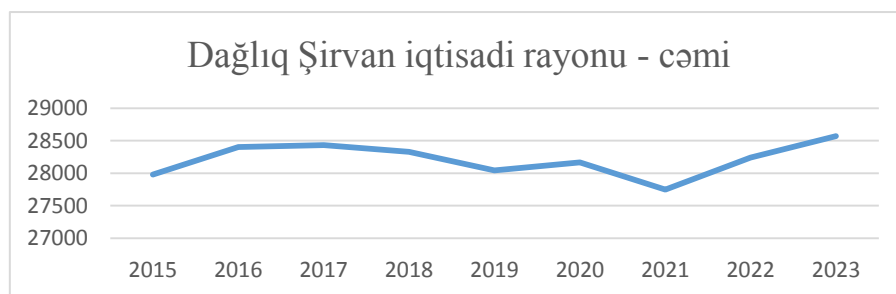
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda 2020-ci ildə işsizlik kəskin şəkildə artmışdır və bu, iqtisadi böhran və pandemiyanın təsiri ilə əlaqəlidir. Sonrakı illərdə, xüsusilə 2021-2022-ci illərdə işsizlik azalmağa başlamışdır, amma 2023-cü ildə yenə də yüksək səviyyədə qalmışdır. İqtisadiyyatın şaxələnməsi və yeni iş yerlərinin yaradılması, bu rayonlarda işsizlik problemini azaltmaq üçün əsas hədəf olmalıdır.

Cədvəl 4. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə müddətli işçilərin sayı (nəfər)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu - cəmi	27981	28402	28431	28328	28041	28165	27747	28242	28570
Ağsu rayonu	6148	6633	6697	6924	6978	7103	6688	6863	6940
İsmayilli rayonu	9179	9498	9613	8969	8917	8798	8911	9136	9324
Qobustan rayonu	3296	3212	3293	3436	3279	3249	3111	3244	3333
Şamaxı rayonu	9358	9059	8828	8999	8867	9015	9037	8999	8973

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda müddətli işçilərin sayı ümumilikdə 2015-2023-ci illər arasında sabit qalmışdır, hər il kiçik dəyişikliklər olsa da, ümumi rəqəm 27981 nəfərdən 28570 nəfərə qədər artmışdır. Bu, regionda iqtisadi fəaliyyətin müsbət istiqamətdə inkişafını göstərir (Qrafik 4).

Qrafik 4. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə müddətli işçilərin sayı (nəfər)**Mənbə:** <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda müddətli işçilərin sayı ümumilikdə artmışdır. Lakin, artım bəzi rayonlarda daha müəyyən, bəzilərinə isə stabil olaraq qalır. Bütün bunlar, Dağlıq Şirvanın iqtisadi inkişafında şaxələnmənin və sahələr üzrə fərqliliklərin olduğunu göstərir.

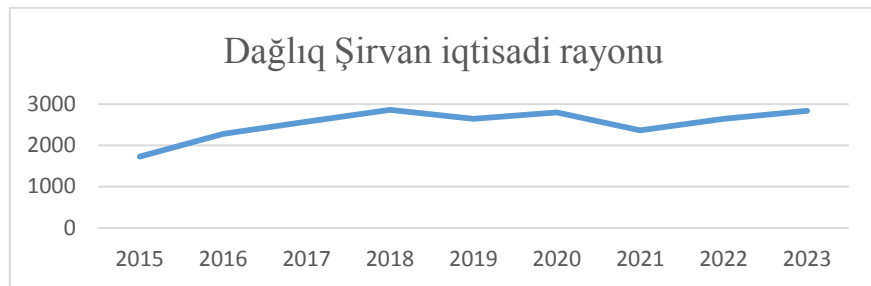
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda sənayenin inkişafı, işçi qüvvəsinin artmasına səbəb

olub. 2015-ci ildə sənaye sahəsində 1724 nəfər çalışan maddəli işçi olub, 2023-cü ildə isə bu rəqəm 2834 nəfərə yüksəlmişdir. Bu, sənaye sektorunun artan əhəmiyyətini və genişlənməsini göstərir (Qrafik 5).

Cədvəl 5. Sənaye sahəsində çalışan maddəli işçilərin Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə sayı, nəfər (ilin sonuna)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	1724	2278	2570	2857	2640	2799	2364	2641	2834
Ağsu rayonu	773	1030	1145	1293	1266	1351	1058	1265	1289
İsmayılı rayonu	364	445	561	500	602	577	573	646	739
Qobustan rayonu	162	234	258	317	231	228	224	208	246
Şamaxı rayonu	425	569	606	747	541	643	509	522	560

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

Qrafik 5. Sənaye sahəsində çalışan maddəli işçilərin Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə sayı, nəfər (ilin sonuna)

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

Cədvəl 6. Sənaye sahəsində maddəli çalışan qadınların Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə sayı, nəfər (ilin sonuna)

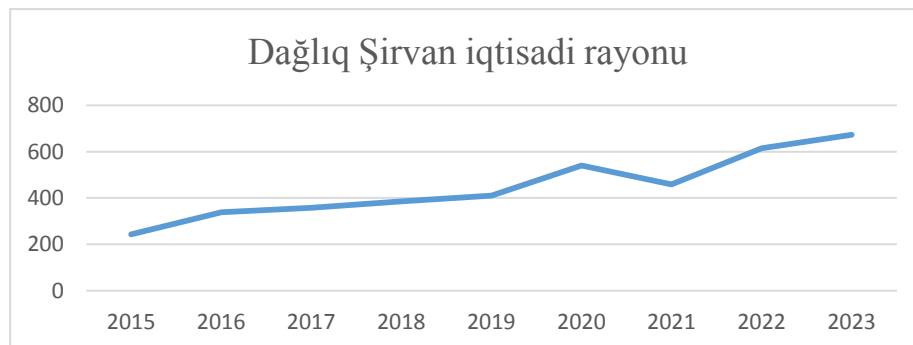
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	243	338	357	385	410	540	458	614	672
Ağsu rayonu	71	135	125	86	160	296	209	367	326
İsmayılı rayonu	83	91	105	111	126	123	120	123	177
Qobustan rayonu	20	28	36	37	21	22	27	20	37
Şamaxı rayonu	69	84	91	151	103	99	102	104	132

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda sənayenin inkişafı ilə paralel olaraq, sənayedə çalışan qadınların sayı da artmışdır. 2015-ci ildə sənayedə çalışan qadınların sayı 243 nəfər olub, 2023-cü ildə bu rəqəm 672 nəfərə çatmışdır. Bu artım, qadınların iqtisadi fəallığının və iş gücünə qatqılarının artdığını göstərir (Qrafik 6).

Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda sənaye sahəsində ümumi işçi sayı artmışdır. Bu, iqtisadi inkişafın və sənaye sektorunun genişlənməsinin göstəricisidir. Qadınların sənaye

sektorunda çalışan işçilər içindəki sayı da əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Ağsu və İsmayılı rayonlarında qadınların sayı daha sürətli artmışdır, bu da həmin rayonlarda sənayenin daha çox qadın işçi cəlb etdiyini göstərir.

Qrafik 6. Sənaye sahəsində muzdlı çalışan qadınların Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə sayı, nəfər (ilin sonuna)

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

Qobustan rayonunda sənaye sektoru nisbətən kiçik qalır və qadın işçilərin sayı da nisbətən azdır. Şamaxı rayonunda isə qadınların sənayedə iştirakının artması, amma artımın nisbətən yavaş olması, həmin rayonun sənaye sektorunun hələ də inkişaf etməyə davam etdiyini göstərir.

Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda sənaye sektorunun artan iş imkanları ilə qadınların bu sektorda daha çox yer tutduğu müşahidə edilir. Bu, qadınların iqtisadi fəaliyyətinin artmasını və gender bərabərliyinin yaxşılaşmasını əks etdirir.

Cədvəl 7. Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə orta aylıq nominal əməkhaqqı (manat)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu - cəmi	269,8	263,5	281,5	306,8	396,0	461,4	471,0	556,2	614,2
Ağsu rayonu	269,3	265,9	282,4	295,2	402,4	480,5	485,7	562,9	609,2
İsmayılı rayonu	265,1	252,6	265,9	292,3	396,0	447,3	460,7	536,2	583,5
Qobustan rayonu	276,6	267,0	290,8	316,5	393,0	490,0	495,0	579,4	609,6
Şamaxı rayonu	272,8	272,1	294,2	327,4	392,2	449,1	461,8	562,8	650,5

Mənbə: <https://www.stat.gov.az/source/labour/>

Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda orta aylıq nominal əməkhaqqı ümumilikdə artmışdır. 2015-ci ildən 2023-cü ilə qədər əməkhaqqı əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmişdir. 2015-ci ildə 269,8 manat olan orta aylıq əməkhaqqı 2023-cü ildə 614,2 manata çatmışdır. Bu, 9 illik dövr ərzində əməkhaqqında 127,4%-lik artım olduğunu göstərir.

Bütün rayonlarda əməkhaqqı artmışdır, ən yüksək artım Şamaxı rayonunda müşahidə olunur. Bu, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunun ümumi iqtisadi inkişafını və insanların həyat səviyyəsinin yaxşılaşmasını göstərir.

Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu üzrə həyata keçirilən təhlil, regionun iqtisadi və sosial vəziyyətinin müxtəlif aspektlərini əhatə edir. Məlumatlar göstərir ki, son illərdə əhalinin məşğulluğu, sənaye sahələrində çalışan işçilərin sayı, qadın işçilərin iştirakı və əməkhaqqı səviyyəsində müsbət inkişafalar müşahidə olunub.

Təhlil göstərir ki, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu son illərdə iqtisadi və sosial inkişaf

baxımından müsbət irəliləyişlər əldə edib. Əməkhaqqı, məşğulluq, qadın işçi qüvvəsinin artımı və sənaye sahələrindəki inkişaf, regionda iqtisadi sabitlik və sosial rifahın yüksəldiyini göstərir. Bu inkişaf, həmçinin əhəlinin həyat səviyyəsini yüksəltmək və yeni iş imkanları yaratmaq baxımından əhəmiyyətlidir.

Nəticə. Nəticə olaraq, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu, davamlı inkişafı və sosial bərabərliyi təmin etmək üçün doğru yolda irəliləyir. Regionda əldə olunan müsbət nəticələr, gələcəkdə daha çox investisiya və inkişaf üçün əhəmiyyətli təkan ola bilər.

Təklif. Dağlıq Şirvanın əmək bazarını gücləndirmək üçün sənaye istehsalını genişləndirmək, müasir texnologiyaları tətbiq etmək, yerli resurslardan daha səmərəli istifadə etmək və xarici investisiyaları artırmaq təklif olunur.

Ədəbiyyat

1. “Məşğulluq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə: Azərbaycan Respublikasının Qanunu, 7 avqust 2020-ci il
2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi - <https://www.stat.gov.az/>

**Matin Mirzayev
A.V. Isgandarova**

EMPLOYMENT INDICATORS IN THE MOUNTAIN SHIRVAN ECONOMIC REGION

Abstract

In the conditions of a modern market economy, employment plays an important role in the socio-economic development of each country. In this article, the state of the labor market and employment indicators in the Mountain Shirvan economic region are analyzed. Employment is not only a personal problem of the working-age population, but also constitutes the content of an important issue that forms the basis of the economic and social development of the state and society.

Methodology - employment approaches To measure the current state of the labor market and the level of employment, official state statistics, employment indicators of the population and the unemployment rate were analyzed. It allows determining optimal strategies for increasing employment and developing the labor market in the Mountain Shirvan economic region.

In this regard, purpose of the article is to analyze the labor market in the Nagorno-Shirvan economic region, which shows that the level of employment is closely related to the economic potential of the region, infrastructure development and investment attractiveness. The main pillars of employment in the region are agriculture, the service sector and small business activities. However, the weak industrial production and delays in the introduction of modern technologies create problems in the labor market. In order to reduce unemployment and increase employment, the state takes steps such as subsidies, training programs and support for local production. For the stable development of the labor market of the region, it is important to use local resources efficiently and attract foreign investments. These measures are aimed at strengthening the economic and social well-being of Nagorno-Shirvan.

As a result of the assessment, the study examined regional differences in employment in the Upper Shirvan economic region, the impact of social and economic conditions on the labor market. At the same time, the issues of increasing the flexibility of the labor market through the application of modern employment policies, increasing the motivation of the workforce, and stimulating economic activity in the region were analyzed.

The study aims to reveal how innovative employment approaches contribute to expanding job opportunities and strengthening local economic potential. The impact of strategies such as the introduction of new technologies, training programs, and support for entrepreneurship in the state employment policy on the socio-economic development of the region was assessed.

Keywords: Nagorno-Shirvan, region, employment, indicator

Матин Мирзаев
А.В.Исгендерова

ПОКАЗАТЕЛИ ЗАНЯТОСТИ В ГОРНО-ШИРВАНСКОМ ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЙОНЕ

Аннотация

В современной рыночной экономике занятость играет важную роль в социально-экономическом развитии каждой страны. В статье анализируется ситуация на рынке труда и показатели занятости населения в Верхнеширванском экономическом районе. Занятость является не только личной проблемой трудоспособного населения, но и важным вопросом, составляющим основу экономического и социального развития государства и общества.

Методология – подходы к занятости анализировали официальную государственную статистику, показатели занятости населения и уровень безработицы для оценки текущего состояния рынка труда и уровней занятости. Позволяет определить оптимальные стратегии повышения занятости и развития рынка труда в Верхнеширванском экономическом районе.

Цель статьи – проанализировать рынок труда в Верхне-Ширванском экономическом районе и показать, что уровень занятости тесно связан с экономическим потенциалом региона, развитием инфраструктуры и инвестиционной привлекательностью. Основными сферами занятости в регионе являются сельское хозяйство, сфера услуг и малый бизнес. Однако слабое промышленное производство и задержки во внедрении современных технологий создают проблемы на рынке труда. Государство принимает такие меры, как субсидии, программы обучения и поддержка местного производства, чтобы сократить безработицу и повысить занятость. Для устойчивого развития рынка труда региона необходимы эффективное использование местных ресурсов и привлечение иностранных инвестиций. Эти меры направлены на укрепление экономического и социального благосостояния Нагорного Карабаха.

В результате оценки в исследовании были изучены региональные различия в занятости в Верхнеширванском экономическом районе, а также влияние социальных и экономических условий на рынок труда. При этом анализировались вопросы повышения гибкости рынка труда, повышения мотивации рабочей силы, стимулирования экономической активности в регионе за счет реализации современной политики занятости.

Целью исследования является выявление того, как инновационные подходы к трудоустройству способствуют расширению возможностей трудоустройства и укреплению местного экономического потенциала. Оценено влияние таких стратегий государственной политики занятости, как внедрение новых технологий, программ обучения и поддержки предпринимательства, на социально-экономическое развитие региона.

Ключевые слова: Горный Ширван, регион, занятость, показатель